



Gaddsteklar i Östergötland

Inventeringar i sand- och grusmiljöer 2002-2007, samt övriga fynd i Östergötlands län

Crossocerus assimilis

RR

En rovstekel

Crabronidae

Beskrivning:

En 6-8 mm stor rovstekel med helsvart kropp, men med gula markeringar på benen.

Ekologi:

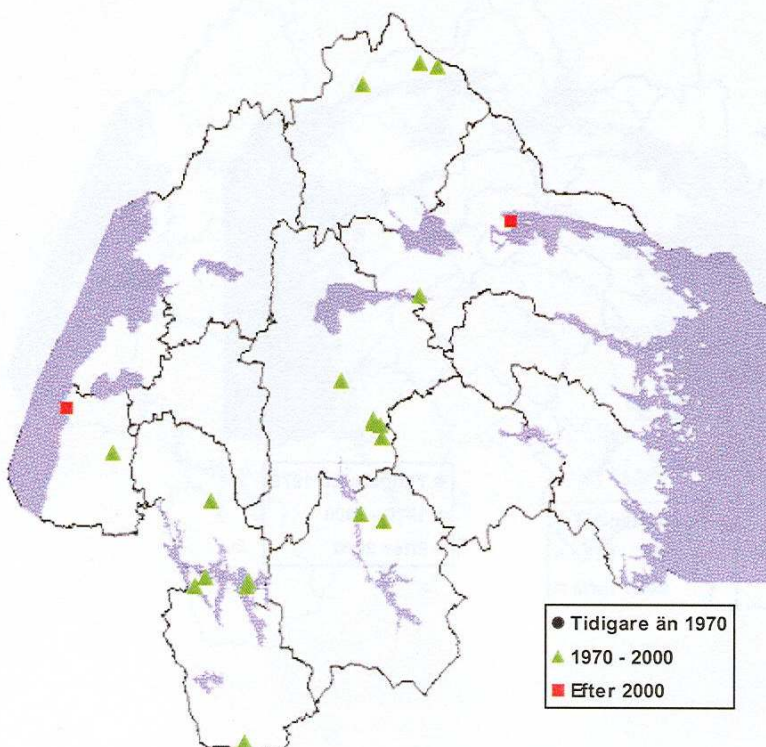
En vedlevande rovstekel som förmodligen bygger sitt bo i kvistar, grenar och grövre ved från lövträd (Nilsson 1992). Livsmiljön tycks utgöras av gammal lövskog. Avkomman föds upp på tvåvingar Diptera.

Utbredning och status:

Arten har ansetts som ytterst sällsynt och var under perioden 2000-2005 rödlistad i kategorin "kunskapsbrist" (DD). Efter relativt många fynd de senaste åren tycks den dock vara något vanligare än man tidigare trott alternativt under spridning (Lars Norén, brev 2001). Arten är endast känd från Småland, Östergötland, Södermanland och Närke. I Östergötland har arten påträffats på 20 lokaler: Berga (Ryttartorpet), Kimstad (Rundstorp), Kvillinge (Malmölandet), Kättilstad (Hamra), Malexander (Sandbäcken, Tobaksbergen), Regna (Lenestad), Skedevi (Ekeby, Tisenhult), Stora Åby (Böneryd), Svinhult (Västerås), Tjärstad (Tempelkullen), Torpa (Rosebo, Svensbo), Vist (Eriksberg, Gunnarsbo, Mårstorp, Sätra), Västra Tollstad (Stocklycke äng) och Åsbo (Skvathult). Fångstmetoder: fönsterfälla och malaisefälla.



Bilden visar den närstående *C. wesmaeli*.
Foto: Wolfgang Rutkies



Episyron albonotatum

RR

Sexfläckig riddarvägstekel

Pompilidae

Beskrivning:

En 7-15 mm stor svart vägstekel med tre par vita fläckar på bakkroppen och övervägande orange ben.

Ekologi:

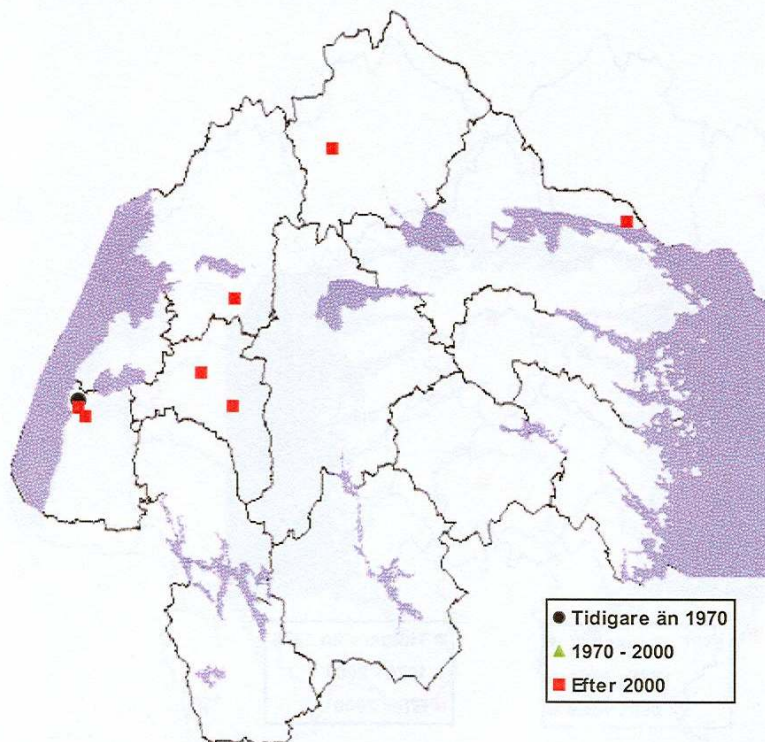
Den sexfläckiga riddarvägstekeln påträffas vid solexponerade skogskanter och gläntor på sandiga marker, särskilt flygsand i inlandet. I Östergötland har den främst påträffats i sandtäkter. Avkomman föds upp på korsspindlar *Araneus*. Arten flyger från slutet av maj till början av september. Arten förefaller vara en god indikator-/paraplyart på strukturellt och artmässigt rika sandmarkslokaler med kontinuitet i öppenhet (Berglind 2004)

Utbredning och status:

Arten är påträffad i 14 landskap mellan Skåne och Hälsingland, men med relativt få sentida lokaler utanför Värmland. Sexfläckig riddarvägstekel var under 1993-2000 rödlistad som "hänsynskrävande" (4) och under 2000-2005 som "missgynnad" (NT). I Östergötlands län är den funnen på sju lokaler: Heda (Jussberg), Hällestad (Barketorp), Högby (Högbymon), Kvarsebo (Eriksdal), Lönsås, Sya (Haga) och Västra Tollstad (Alvastra). Fångstmetod: gulskål och vitskål.



Bilden visar den närliggande *E. rufipes*.
Foto: Wolfgang Rutkies



Evagetes dubius

RR

Mindre snyltvägstekel

Pompilidae

Beskrivning:

En 4-7 mm stor vägstekel där honan har orange främre bakkroppshalva, hos hanen endast antydning till orange, i övrigt svartgrå.

Ekologi:

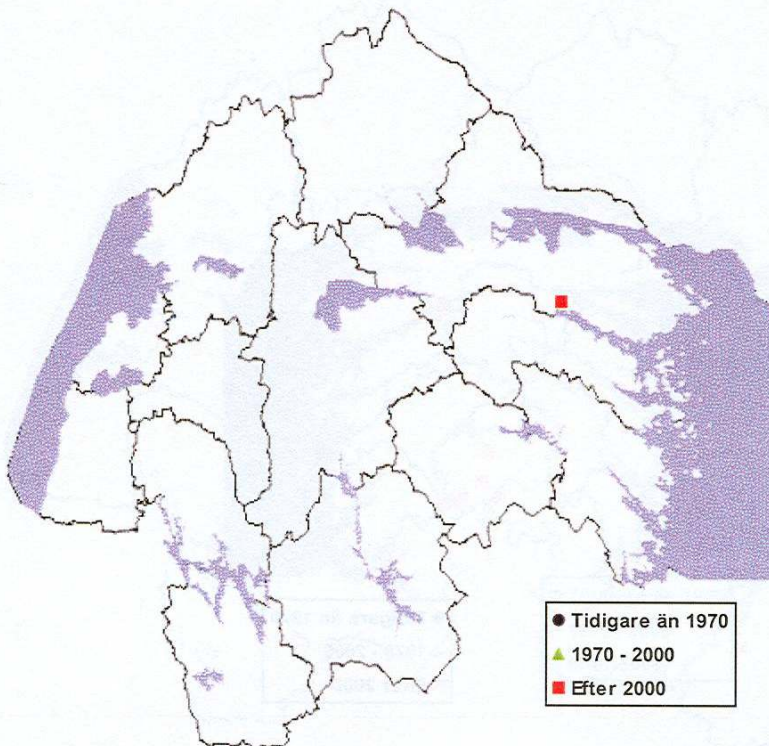
Arten anses likt övriga arter i släktet *Evagetes* vara en kleptoparasit på andra vägsteklar (främst släktet *Arachnospila*). Den gräver upp dessas fångade spindlar, äter upp ägget som den första vägstekeln lagt, lägger sedan ett eget ägg och gräver över spindeln igen. Den mindre snyltvägstekeln förekommer i ett ganska brett spektrum av torra sand- och kalkmarksbiotoper. I Östergötland är den funnen i en sandtäkt. Flygtiden infaller i juni-augusti.

Utbredning och status:

Utbredd mellan Skåne och Dalarna, men mycket lokalt förekommande och endast i delar av sydöstra Sverige funnen på relativt många lokaler. Den mindre snyltvägstekeln var under 1993-2000 rödlistad som "hänsynskrävande" (4) och har diskuterats i detta sammanhang inför senare upplagor av rödlistan (Sörensson 2000). Arten är dock dåligt känd, och kan även ha ökat under de senaste decennierna (Johan Abenius, e-post 2007). I Östergötlands län har den påträffats på en lokal: Kuddby (Odenstomta). Fångstmetod: gulsåål.



Bilden visar en till art ej känd individ av släktet *Evagetes*.
Foto: Wolfgang Rutkies



Lasioglossum sexmaculatum

DD

Kantsmalbi

Halictidae

Beskrivning:

Ett 7-8 mm stort svart smalbi med gråvita ränder.

Ekologi:

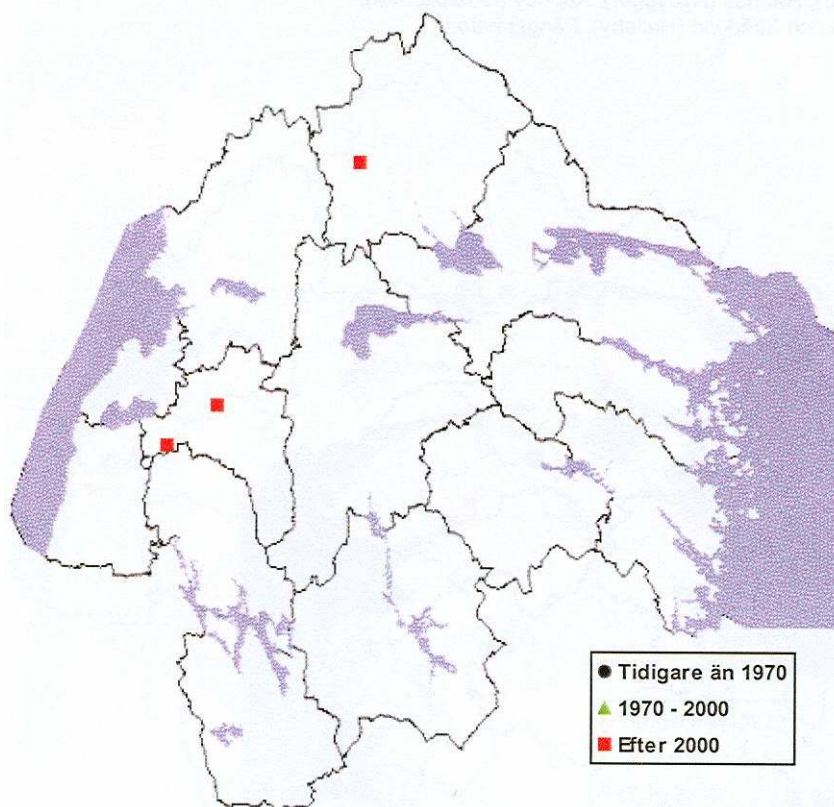
Kantsmalbiets ekologi är dåligt känd. Den samlar pollen från flera växtfamiljer och lever på sandmarker. De östgötska observationerna är gjorda under maj-juli. Några parasiterande bin på kantsmalbiet är ej kända.

Utbredning och status:

Kantsmalbiet har tidigare inte kunnat skiljas från den nära släktingen åssmalbi (*Lasioglossum sexnotatum*). Kunskapen om utbredning och status är därför bristfällig, men båda arterna bedöms ha minskat. Kantsmalbiet är angivet för sju landskap mellan Skåne och Uppland. I Östergötlands län har arten påträffats på tre lokaler: Hällestad (Barketorp), Högby (Högbymon) och Väderstad (Åsbackarnas NR). Fångstmetod: hävning/observation och vitskål.



Bilden visar den närliggande *L. leucozonium*.
Foto: Wolfgang Rutkies



Lasioglossum quadrinotatum

EN

Reliktsmalbi

Halictidae

Beskrivning:

Ett 7-8 mm stort glänsande svart smalbi.

Ekologi:

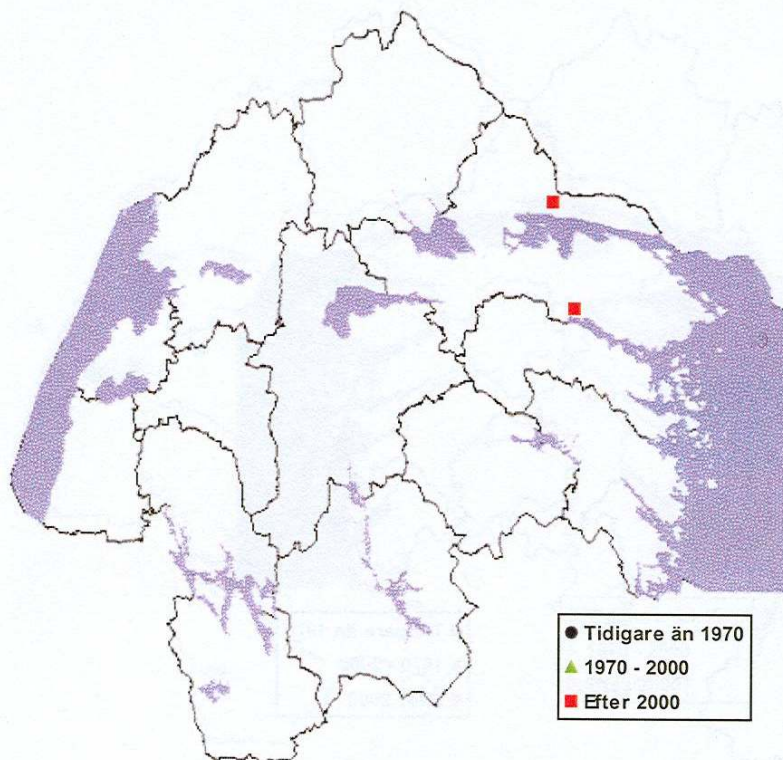
Reliktsmalbiet samlar pollen från flera växtfamiljer och är i Sverige påträffat i större mosaiksartade grustäcker. Honorna flyger mellan april och augusti och hanarna mellan juli och oktober. Blodbina *Sphecodes hyalinatus* och *S. ephippius* parasiterar på reliktsmalbiet, men de är inte värdspecifika.

Utbredning och status:

Reliktsmalbiet var före 2003 inte känt från Sverige. Arten påträffades då på två lokaler i Östergötland: Krokek (Krokbäckskärret) och Kuddby (Odenstomta). Fångstmetod: gulskål. Reliktsmalbiet är sannolikt inte nyinvandrad i Sverige utan förekomsterna måste betraktas som reliktpopulationer. Populationerna tycks vara mycket små och löper stor risk att dö ut.



Foto: Wolfgang Rutkies



Priocnemis cordivalvata

RR

En vägstekel

Pompilidae

Beskrivning:

En relativt liten vägstekel (5-7 mm) som liksom många andra arter av vägsteklar har en rödororange främre bakkroppshalva, i övrigt svart.

Ekologi:

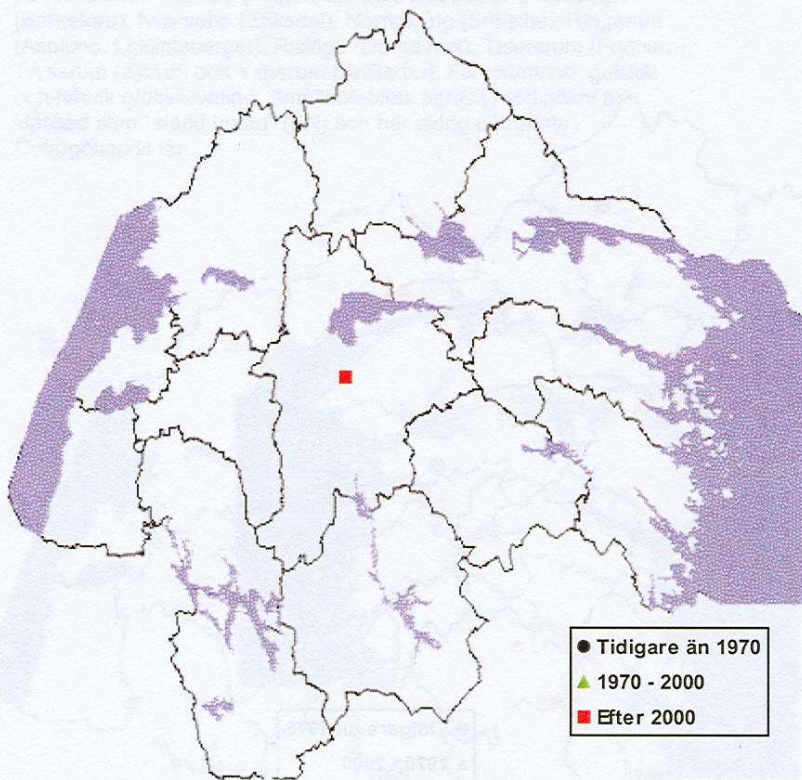
Arten anlägger sitt bo i sand och provianterar det med spindlar ur släktet Clubiona (van der Smissen 2001).

Utbredning och status:

Arten är i Sverige sällan sedd och har spridda förekomster i ett tiotal landskap mellan Skåne och Norrbotten (Johan Abenius, e-post 2007). I Östergötlands län har arten påträffats på en lokal: Berga (Tinnerö). Fångstmetod: vitskål.



Bilden visar en till art ej känd individ av släktet *Priocnemis*. Foto: Wolfgang Rutkies



Symmorphus connexus

RR

En solitär geting

Eumeninae

Beskrivning:

En 8-10 mm stor geting som är helsvart förutom tre gula ränder på bakkroppen.

Ekologi:

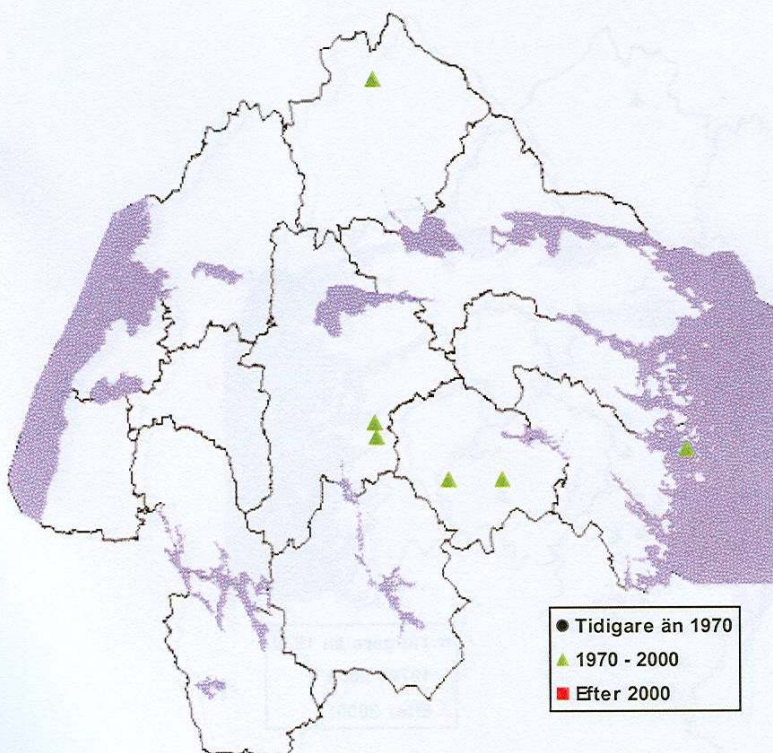
Boet anläggs i död ved och torra växtstjälkar och provianteras med larver av bladbaggar Chrysomelidae (van der Smissen 2001).

Utbredning och status:

Arten är känd från sju landskap mellan Halland och Dalarna. Den var under 1993-2000 rödlistad som "sårbar" (2). I Östergötlands län har arten påträffats på sex lokaler: Gryt (Bondekrok St Bockholmen), Gärdserum (Stora Löpgöl), Skedevi (Regnaeken), Vist (Bjärka-Säby, Eriksberg), Åtvid (Åtvidsnäs). Fångstmetod: fönsterfälla och hävning/observation.



Bilden visar den närstående *S. bifasciatus*.
Foto: Wolfgang Rutkies



Tachysphex helveticus

RR

En rovstekel

Crabronidae

Beskrivning:

En 5-9 mm stor helsvart rovstekel.

Ekologi:

Arten föder upp sin avkomma på nymfer av markgräshoppor Acrididae. Livsmiljön utgörs av varma sandmiljöer där boet anläggs i marken.

Utbredning och status:

Arten är ojämnt spridd med glesa förekomster i sydöstra Sverige, främst kusttrakter (Johan Abenius, e-post 2007). I Östergötlands län har arten påträffats på fyra lokaler: Högby (Aspetorpet) och Gryt (Harstena Iskär, Kråkamarö Sandskären, Kråkamarö Stora Skällö). Fångstmetod: gulskaal och hävning/observation.



Bilden visar den närliggande *T. obscuripennis*.
Foto: Wolfgang Rutkies

